

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ

**ПЕДАГОГІЧНА КОМПАРАТИВІСТИКА – 2013:
трансформації в освіті зарубіжжя
та український контекст**

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнського науково-практичного семінару

м. Київ, 10 червня 2013 року

Семінар організовано лабораторією порівняльної педагогіки
Інституту педагогіки НАПН України в рамках НДР
«Порівняльний аналіз забезпечення якості загальної середньої освіти
в провідних країнах Європи та США» (2012 – 2014).
Державний реєстраційний номер 0112U001419

Київ
Педагогічна думка
2013

УДК 37.014.5(100+477)(082)
ББК 74.04я73
П24

П24 Педагогічна компаративістика – 2013: трансформації в освіті зарубіжжя та український контекст : матеріали наук.-практ семінару (Київ, 10 червня 2013 р.) / Ін-т педагогіки НАПН України / За заг. ред О.І. Локшиної. – К.: Педагогічна думка, 2013. – 202 с.

Матеріали збірника присвячено проблемам, які обговорювалися на науково-практичному семінарі «Педагогічна компаративістика – 2013» (Київ, 10 червня 2013 р.): методологічним орієнтирам порівняльно-педагогічних досліджень у світовому контексті, стратегіям розвитку зарубіжної шкільної освіти, актуальним проблемам професійної освіти та освіти дорослих у компаративістичній перспективі, зарубіжному досвіду підтримки обдарованості та сприяння творчим здібностям школярів, інноваційним технологіям в освіті зарубіжжя та України.

Для розробників освітньої політики, науковців, управлінців, викладачів, аспірантів, студентів.

Автори опублікованих матеріалів несуть відповідальність за точність наведених фактів, цитат, власних імен, посилань на джерела та інших відомостей.

УДК 37.014.5(100+477)(082)
ББК 74.04я73

ЗМІСТ

| | | |
|---|---|----|
| <i>Топузов О.</i> | <i>До читача</i> | 9 |
| <i>Локшина О.</i> | <i>«Педагогічна компаративістика-2013»: методологічне фокусування українських дослідників з порівняльної педагогіки</i> | 10 |
| <i>Рекомендації до виконання дисертаційних робіт у галузі порівняльної педагогіки</i> | | 12 |
| I. МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ | | |
| <i>Вихруц А.</i> | <i>Перспективи розвитку педагогічної компаративістики</i> | 15 |
| <i>Леценко М.</i> | <i>Порівняльно-педагогічні дослідження зі спеціальності 13.00.10 «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті»</i> | 17 |
| <i>Садова В.</i> | <i>Концептуалізація компаративістичного підходу в сучасних історико-педагогічних дослідженнях</i> | 19 |
| <i>Теодорович А.</i> | <i>Професор Е. Епштейн про межі порівняльно-педагогічних досліджень</i> | 21 |
| <i>Цюра С.</i> | <i>До питання про особливості методології порівняльних педагогічних досліджень</i> | 23 |
| <i>Штомпель Г.</i> | <i>Методологічний виклик порівняльним студіям управління розвитком професіоналізму в післядипломній освіті</i> | 24 |
| II. ПЕДАГОГІЧНІ РЕАЛІЇ У ПОРІВНЯЛЬНО-ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ | | |
| <i>Гоштанар І.</i> | <i>До питання керування в педагогіці Й. Гербарта</i> | 27 |
| <i>Кашперська-Юришин Н.</i> | <i>Історія шкільництва в Сербії до Першої світової війни</i> | 29 |
| <i>Терьохіна Н.</i> | <i>Історія Шатоквіанського руху в Америці</i> | 31 |
| <i>Федчишин Н.</i> | <i>Актуалітети реалізації ідей гербартианства в педагогічній думці Німеччини</i> | 33 |
| III. ОСВІТНІ РЕФОРМИ ТА ІННОВАЦІЇ У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ | | |
| <i>Вербицька С.</i> | <i>Визначення змістових особливостей освітньої політики як предмет дослідження вітчизняних та іноземних науковців</i> | 35 |
| <i>Загоруйко Л.</i> | <i>Функціонування омбудсмена з питань дискримінації у скандинавських країнах та Україні</i> | 37 |
| <i>Листопад О.</i> | <i>Стратегії розвитку інклюзивної освіти у Великій Британії</i> | 39 |
| <i>Мазуренко К.</i> | <i>Становлення неконфесійної релігійної освіти у Великій Британії</i> | 40 |

| | | |
|---------------------|---|----|
| <i>Овчарук О.</i> | <i>Громадянська компетентність в контексті впровадження освіти для демократичного громадянства в європейських країнах</i> | 43 |
| <i>Пермякова О.</i> | <i>Міжнародний досвід реформувань в освітній системі (приклад Франції)</i> | 44 |
| <i>Першукова О.</i> | <i>Вплив філософських концепцій на становлення та розвиток багатомовної освіти у країнах Західної Європи</i> | 47 |
| <i>Плахотник В.</i> | <i>Проблема учіння в зарубіжних педагогічних дослідженнях</i> | 50 |
| <i>Рубан Л.</i> | <i>Альтернативні форми навчання в Україні (зарубіжний досвід)</i> | 52 |
| <i>Чернякова Ж.</i> | <i>Нормативно-правові засади інтернаціоналізації освітнього простору в Україні</i> | 54 |

IV. СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ – СВІТОВИЙ ВИМІР

| | | |
|----------------------|---|----|
| <i>Боднарчук Т.</i> | <i>Основні напрями розвитку білінгвальної освіти в Австрії на сучасному етапі</i> | 57 |
| <i>Бондарчук О.</i> | <i>Ключові навички в Національному курикулумі Австралії</i> | 59 |
| <i>Борисенко І.</i> | <i>Етапи розвитку курикулуму початкової освіти у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії (Англія, Уельс)</i> | 61 |
| <i>Бутова В.</i> | <i>Теоретичні засади забезпечення якості освіти у фінських загальноосвітніх середніх школах</i> | 63 |
| <i>Глушко О.</i> | <i>Проблема збереження рідної мови в освітній практиці української діаспори в США</i> | 65 |
| <i>Гончаренко О.</i> | <i>Соціалізація учнів – вихідців з національних меншин в американських школах у позитивному контексті полікультурної освіти</i> | 66 |
| <i>Зайцева Н.</i> | <i>Особливості запровадження двомовного навчання в середніх навчальних закладах України з навчанням мовами нацменшин</i> | 68 |
| <i>Кічула М.</i> | <i>Використання досвіду Польщі з питань моніторингу в системі освіти України</i> | 70 |
| <i>Максименко О.</i> | <i>Підходи до втілення професійного компонента змісту навчання іноземних мов у старшій профільній школі країн Європейського Союзу</i> | 72 |
| <i>Нікольська Н.</i> | <i>Елементи порівняльного аналізу двомовної освіти у Сполученому Королівстві Великої Британії та Північної Ірландії і в Україні</i> | 74 |
| <i>Самойлова Ю.</i> | <i>Інноваційні шкільні мережі як предмет порівняльно-педагогічного дослідження у вітчизняній та російській компаративістиці</i> | 76 |

| | | |
|----------------------|---|----|
| <i>Філіппенко Н.</i> | <i>Модернізація загальної музичної освіти в Польщі в контексті євроінтеграційних процесів</i> | 78 |
| <i>Чистякова І.</i> | <i>Творче використання прогресивного досвіду інноваційних шкільних мереж Великої Британії в Україні</i> | 80 |
| <i>Щербань І.</i> | <i>Перспективність американського досвіду функціонування сільської школи в Україні</i> | 81 |
| <i>Ярова О.</i> | <i>Моделі інтегрованого навчання у початковій школі Європейського Союзу</i> | 83 |

V. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ У ПРОВІДНИХ КРАЇНАХ ЄВРОПИ ТА США

| | | |
|-----------------------|--|----|
| <i>Волинець Л.</i> | <i>Історичні витоки забезпечення якості загальної середньої освіти у Фінляндії</i> | 86 |
| <i>Джурило А.</i> | <i>Вплив міжнародних порівняльних досліджень якості освіти на реформування шкільництва у Федеративній Республіці Німеччини</i> | 88 |
| <i>Єгоров Г.</i> | <i>Стандарти як складова механізму забезпечення якості загальної середньої освіти у Франції</i> | 91 |
| <i>Лавриченко Н.</i> | <i>Політика і стратегія забезпечення якості освіти в країнах ЄС та США</i> | 92 |
| <i>Локшина О.</i> | <i>До питання про позитиви участі країн у міжнародних порівняльних дослідженнях якості освіти</i> | 94 |
| <i>Оржеховська О.</i> | <i>Загальний навчальний план як механізм забезпечення якості шкільної освіти в Норвегії</i> | 95 |
| <i>Шеверун Н.</i> | <i>Стандарти загальної середньої освіти як структурний компонент системи оцінки якості освіти Німеччини</i> | 96 |

VI. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ПІДТРИМКИ ОБДАРОВАНОСТІ ТА СПРИЯННЯ ТВОРЧИМ ЗДІБНОСТЯМ ШКОЛЯРІВ

| | | |
|----------------------------------|--|-----|
| <i>Волик В., Панкевич О.</i> | <i>Порівняльна характеристика проектно орієнтованих підходів до навчання учнів в Німеччині та Україні (на прикладі проекту ТеоПракс)</i> | 98 |
| <i>Гоцуляк Ю.</i> | <i>Участь батьків в освіті обдарованих дітей за законодавством США</i> | 101 |
| <i>Корсунська Л.</i> | <i>Інформатизація освіти у Південній Кореї: на шляху до смарт-суспільства</i> | 103 |
| <i>Поліхун Н.</i> | <i>Реалізація дослідницького підходу до навчання в освітніх проектах Євросоюзу</i> | 105 |
| <i>Сіпко К.</i> | <i>Реалізація педагогічного підходу, базованого на допитливості (IBSE), в Естонії. Досвід Тартуського університету</i> | 107 |
| <i>Стрелкова Ю.</i> | <i>Зарубіжний досвід підтримки обдарованості на прикладі КНР</i> | 108 |

| | | |
|------------------|--|-----|
| <i>Хілько Ю.</i> | <i>Організація соціалізаційного процесу у навчанні обдарованих учнів у загальноосвітніх школах Канади</i> | 110 |
| <i>Шуцько О.</i> | <i>Соціальний інтелект, творча уява, метафоричне мислення та їхня роль у формуванні схильності обдарованих дітей до дослідницької діяльності</i> | 112 |
| <i>Яншина Т.</i> | <i>Особливості розвитку обдарованої дитини</i> | 114 |

**VII. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
ТА ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ У КОМПАРАТИВІСТИЧНІЙ ПЕРСПЕКТИВІ**

| | | |
|------------------------|--|-----|
| <i>Авиенюк Н.</i> | <i>Реалізація транснаціональної мобільності програм університетами розвинених англomовних країн</i> | 116 |
| <i>Білокопитов В.</i> | <i>Європейський студентський союз: погляд на Болонський процес очима студентів</i> | 118 |
| <i>Бобраков С.</i> | <i>Досвід впровадження практики на профпридатність (Eignungspraktikum) як передумови вступу до програм підготовки вчителів у Німеччині</i> | 120 |
| <i>Бойчевська І.</i> | <i>Академічна мобільність як елемент професійної соціалізації молоді</i> | 122 |
| <i>Бойченко К.</i> | <i>Проблеми професійної підготовки головних суб'єктів управління школою (голландський досвід)</i> | 124 |
| <i>Гребеник Ю.</i> | <i>Сучасні тенденції формування комунікативної культури студентів у медичних коледжах Великої Британії та США</i> | 126 |
| <i>Гуменюк В.</i> | <i>Порівняльний аналіз практики здобуття іноземними студентами вищої медичної освіти: зовнішні системи оцінювання якості освіти</i> | 128 |
| <i>Долгова Н.</i> | <i>Емпіричне дослідження сучасного стану фізичного виховання та спорту в університетах Польщі</i> | 130 |
| <i>Донченко В.</i> | <i>Соціальні медіа як засіб залучення іноземних студентів до навчання в університетах США</i> | 132 |
| <i>Дяченко Л.</i> | <i>Сучасні стандарти педагогічної освіти у ФРН в контексті компетентнісного підходу</i> | 134 |
| <i>Ємельяненко Л.</i> | <i>Особливості підготовки майбутніх учителів англійської мови і літератури в педагогічних закладах Великої Британії (на прикладі Англії)</i> | 136 |
| <i>Жижко О.</i> | <i>Особливості професійної освіти маргінальних груп населення як компоненту заходів соціального захисту в Мексиці</i> | 138 |
| <i>Іванюк І.</i> | <i>Питання формування полікультурної компетентності вчителя в зарубіжних країнах</i> | 139 |
| <i>Кайдановська О.</i> | <i>Творчі методи навчального проектування у професійній підготовці архітекторів: світовий досвід</i> | 141 |

| | | |
|----------------------|--|-----|
| <i>Клочкова Т.</i> | <i>Менеджмент ризиків як предмет порівняльно-педагогічного дослідження</i> | 142 |
| <i>Комар О.</i> | <i>Освіта дорослих у Франції як філософія життя: прагнення до навчання як прагнення до життя</i> | 144 |
| <i>Красуля А.</i> | <i>Ендавмент-фонди в освітньому фандрейзингу: американський досвід</i> | 146 |
| <i>Максимович О.</i> | <i>Використання компетентнісного підходу у професійній підготовці вчителів країн Європи і України</i> | 148 |
| <i>Нестеренко І.</i> | <i>Проектування навчальних програм згідно з модернізованим законом «Про вищу освіту» в Польщі</i> | 151 |
| <i>Пасько Н.</i> | <i>Тенденції стандартизації змісту вищої освіти в Австралії: приклад університету Ля Троба</i> | 153 |
| <i>Повалій Т.</i> | <i>Нормативно-правові засади модернізації вищої хореографічної освіти в Польщі</i> | 155 |
| <i>Постригач Н.</i> | <i>Громадянська освіта у професійному розвитку учителів</i> | 157 |
| <i>Процько Є.</i> | <i>Інституційне забезпечення підготовки вчителів англійської мови в Бельгії</i> | 158 |
| <i>Регейло І.</i> | <i>Забезпечення якості докторської підготовки в європейських університетах</i> | 160 |
| <i>Сапожников С.</i> | <i>Системи вищої педагогічної освіти країн Чорноморського регіону як галузь системного дослідження та об'єкт порівняльного аналізу</i> | 162 |
| <i>Сахно М.</i> | <i>Магістратура в системі вищої педагогічної освіти у Великій Британії</i> | 164 |
| <i>Сбруєв М.</i> | <i>Фахові мережі як чинник підготовки фахівців до управління науковою роботою в університетах США</i> | 166 |
| <i>Тезікова С.</i> | <i>Вплив американських професійних асоціацій на якість педагогічної освіти</i> | 168 |
| <i>Федорчук І.</i> | <i>Реформування педагогічної освіти: досвід Вірменії</i> | 170 |
| <i>Чугай О.</i> | <i>Міжнародні програми професійного розвитку вчителів у США</i> | 172 |
| <i>Ярмак І.</i> | <i>Суспільство знань як чинник модернізації вищої освіти у Європейському Союзі</i> | 174 |

VIII. СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІКТ-ОСВИТИ

| | | |
|---------------------|---|-----|
| <i>Гриценчук О.</i> | <i>Підходи до оцінювання навчальних досягнень учнів засобами ІКТ у моніторингових дослідженнях міжнародної програми PISA</i> | 176 |
| <i>Гуменний О.</i> | <i>Развитие уровня информационной культуры руководителей ПТУЗ в открытом информационно-образовательном пространстве ПТО в условиях глобализации</i> | 177 |

| | | |
|-------------------------|---|-----|
| <i>Кравчина О.</i> | <i>Досвід застосування мережі School Leaders' Network при формуванні інформаційно-комунікаційної компетентності адміністративного персоналу середньої школи в США</i> | 181 |
| <i>Краснолуцький К.</i> | <i>Дослідження тенденцій розвитку ІКТ в сучасній українській освіті</i> | 183 |
| <i>Малицька І.</i> | <i>Віртуальні спільноти – інноваційні освітні середовища в системах освіти країн Європи</i> | 184 |
| <i>Сороко Н.</i> | <i>Проблема розвитку ІК-компетентності вчителів в умовах комп'ютерно орієнтованого середовища у міжнародному вимірі</i> | 187 |
| <i>Тимчук Л.</i> | <i>Підготовка до навчання учнів у віртуальних університетах – важлива тенденція розвитку зарубіжної освітньої реальності</i> | 188 |
| <i>Яцишин А.</i> | <i>Застосування інформаційно-комунікаційних технологій у педагогічній практиці загальноосвітніх шкіл Швеції: історія і сьогодення</i> | 190 |
| <i>Автори збірника</i> | | 192 |

включають здатність ефективно включатись разом з іншими у процеси суспільної сфери, висловлювати солідарність та інтерес у розв'язанні проблем, що стосуються місцевих і більш широких спільнот. Це передбачає критичну і творчу рефлексію, конструктивну участь у діяльності суспільства та сусідстві, участі у процесах прийняття рішень на всіх рівнях – від місцевого до національного та європейського, особливо у виборчому процесі. Повага до прав людини, що включає повагу до рівності як базису демократії, поцінування та усвідомлення різноманітності між ціннісними системами різних регіонів та етнічних груп і є основою позитивного ставлення. Це означає демонстрування почуття приналежності до власного оточення, своєї країни, ЄС, Європи та світу загалом, а також бажання брати участь у процесах прийняття рішень на всіх рівнях.

Отже, громадянська компетентність, що є важливою складовою освіти сучасного громадянина, включає демонстрування почуття відповідальності, розуміння та повагу до спільних цінностей, що є необхідним для забезпечення взаєморозуміння у суспільстві та поваги до демократичних принципів. Важливий чинник громадянської компетентності – конструктивна участь молоді, яка включає громадянську діяльність, підтримку соціальної відповідальності, сталого розвитку та готовності до шанування цінностей та приватності інших, має стати рушієм процесу прийняття рішень молодію особистістю [2].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Charter of Fundamental Rights of European Union // Official Journal of the European Communities.– 18.12.2000.– P. 1 – 22.
2. Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning (2006/962/EC) // Official Journal of the European Union.– 30.12.2006.– P. 16 – 17.

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД РЕФОРМУВАНЬ В ОСВІТНІЙ СИСТЕМІ (ПРИКЛАД ФРАНЦІЇ)

*Ольга Пермякова
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
(м. Тернопіль)*

Востанні десятиліття у багатьох країнах світу процес реформування освітніх систем набуває глобального характеру, що викликано перш за все об'єктивними вимогами сучасної епохи. Особливо актуальними є реформування змісту освіти та системи оцінювання знань учнів. Реформування

змісту освіти, зокрема шкільної, пов'язане з необхідністю приведення його у відповідність із досягненнями науково-технічного і суспільного розвитку та з єдиними європейськими педагогічними стандартами. Реформування системи оцінювання знань учнів викликане потребою створення сучасних діагностично-контролюючих засобів оцінювання і впровадження єдиних принципів і критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів, що є для більшості країн першочерговим завданням.

Починаючи з другої половини ХХ ст., пріоритетними питаннями освітньої політики в розвинутих країнах стають якість освіти, ефективне управління навчальним процесом на засадах особистісного підходу, розвиток компаративістики. Тому особливої актуальності набуває питання вивчення та використання позитивного досвіду зарубіжних країн, зокрема Франції, де процес реформувань в освітній системі набуває все більшої інтенсифікації. Зокрема це стосується змісту освіти та системи оцінювання. Освітня система Франції багата на історичні освітні традиції, що обумовлювало її провідну роль в Європі впродовж декількох останніх століть; середня школа Франції завжди вважалася «світовою дослідною ділянкою», де накопичено значний досвід диференціації, індивідуалізації навчання, надання допомоги учням, де постійно перевіряються сучасні освітні інновації; функціонує система моніторингу на основі інформаційних технологій та інформативних ресурсів. Отже, для розв'язання проблемних ситуацій у вітчизняній шкільній освіті доцільно проаналізувати освітні реформи у Франції, де трансформації, зокрема змісту шкільної освіти, набули практично перманентного характеру.

У другій половині ХХ століття у Франції розпочалися реформаторські трансформування в середній освіті: 1959 рік – реформа про розбудову єдиної французької загальноосвітньої школи, відхід від принципу елітаризму у наданні освітніх послуг; 1968 рік – суттєві зміни в системі оцінювання, відмова від будь-яких іспитів після закінчення курсу навчання, натомість запровадження постійного контролю («*contrôle continu*»). З 1989 р. у шкільній освіті Франції запроваджено стандартизоване оцінювання на державному рівні.

Кінець минулого століття охарактеризовано як період реформування системи оцінювання і запровадження постійно діючого моніторингу якості навчання на трьох рівнях – навчальний заклад, регіон, держава, а також упровадження моніторингових досліджень з визначення рівня якості навчання на міжнародному рівні, зокрема прийняття Францією участі у програмах з визначення рівня якості знань учнів TIMSS (1995 р.), PISA (2000 р.).

Впродовж 1965 – 2000 років практика оцінювання знань в освітній системі Франції суттєво змінювалась, з'явилися нові форми оцінювання. Державні органи управління освітою значну увагу приділяли проблемам шкільництва,

зокрема оцінюванню. У програмах та офіційних інструкціях міністерства освіти Франції викладені основні вимоги щодо навчання та оцінювання знань учнів. Кінцевою метою державного оцінювання якості знань є визначення та розробка згідно з отриманими показниками подальших шляхів педагогічної діяльності на всіх рівнях освітньої системи: клас, школа, округ, регіон, нація [4;5].

На початку XXI ст. у Франції розпочалася модернізація змісту шкільної освіти (Закон про освіту від 23 квітня 2005 року). Варто зауважити, що підготовці нового закону передували кількомісячні загальнодержавні дебати з участю широкого загалу громадян, що є характерною рисою французького суспільства, коли питання стосуються шкільної освіти. Громадськість, викладачі, учні і їх батьки дійшли згоди стосовно того, що зміст шкільної освіти необхідно модернізувати з урахуванням як загальноєвропейських вимог і стандартів, так і національних потреб та інтересів. На переконання французьких фахівців, система національної освіти повинна задовольняти потребу кожної молодої людини в отриманні якісних знань, у підготовці до майбутньої професійної діяльності.

З аналізу спеціальної літератури видно, що у Франції проблемам шкільництва, зокрема оцінюванню, приділяють значну увагу не лише державні органи управління освітою, а й політичні лідери, які наголошують, що в умовах демократії мета оцінювання полягає у звітності. У своїй доповіді на засіданні Вищої Ради з оцінювання міністр освіти заявив, що завданням Ради є «...зробити інформацію про школу незалежною та прозорою, і тим самим сприяти залученню громадськості до дискусій про якість освіти» [3, с. 74].

Науковці (Луї Вебер) зазначають, що у ході сучасної розбудови французької системи освіти дуже важливо брати до уваги такі чинники, як децентралізація, вплив Європейського Союзу на освітню політику, маркетизація та комерціалізація освіти як загальноосвітні тенденції [1, с. 3]. На переконання Жака Делора, змінні процеси, які відбуваються в суспільстві, завжди пов'язані з серйозними труднощами. Щодо реформаторських змін в освіті, то тут належить спробувати зменшити небезпеку, пом'якшити шок від зіткнення різних традицій [2, с. 8 – 9].

Європейська інтеграція істотним чином впливає і на характер та зміст останніх за часом французьких освітніх реформ. Посилення міграції і демографічні катаклізми, соціально-культурні зміни, які відбулися останнім часом в європейських країнах, призводять до необхідності пошуку нових шляхів у розбудові одного з найважливіших секторів європейського освітнього простору – обов'язкової освіти. Прикладом вдалого вирішення складних освітнянських проблем є Франція, яка виявляє політичну рішучість у запровадженні освітніх реформ, підготовці молоді до майбутньої професійної діяльності та до повноцінного особистого життя і активного громадянства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вебер Л. Проблемы образовательной системы во Франции [Електронний ресурс].– Режим доступу : www.gambler.Родитель.ru.
2. Делор Ж. Образование: необходимая утопия / Ж. Делор.– М. : Педагогика, 1998.– № 5.– 32 с.– С. 8 – 9
3. Пермякова О. Г. Моніторинг якості навчання у загальноосвітніх закладах Франції другої половини ХХ століття : дис... канд. пед. наук : 13.00.01 / Пермякова Ольга Григорівна.– Тернопіль.– 2010.– 324 с.
4. Evaluation à l'entrée en seconde generale et technologique. Histoire et géographie. Document à l'attention du professeur / Direction de la programmation et du développement ; Mission de l'évaluation.– [Paris], 2001.– 36 p.
5. Raffestin A. La réussite et l'échec scolaire étudiée sous l'angle sociale / A. Raffestin // Les sciences de l'éducation.– 1973.– № 1.– 23 p.

**ВПЛИВ ФІЛОСОФСЬКИХ КОНЦЕПЦІЙ НА СТАНОВЛЕННЯ
ТА РОЗВИТОК БАГАТОМОВНОЇ ОСВІТИ
У КРАЇНАХ ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ**

*Оксана Першукова
Інститут педагогіки НАПН України
(м. Київ)*

Глибока внутрішня спорідненість мови і філософії як символічних форм світосприйняття є підґрунтям тісного зв'язку, що існує між ними. На думку німецького філософа *О. Больнова (Otto Friedrich Bollnow, 1903 – 1991)*, причинами звернення філософів до проблеми мови є:

- формування сутності людини, її світогляду пов'язане із мовою чи мовами, бо кожна мова – це носій особливого, неповторного світогляду;
- людина мислить, відчуває, сприймає і вибудовує своє життя так, як це підказують форми конкретної мови;
- мова впливає на дійсність, формує і перетворює її.

На формування духовного обличчя ХХ ст. вплинули чимало філософських течій. Значна роль у цьому процесі належить *прагматизму*. Теорія і практика в рамках цього філософського підходу не протиставляються як різні сфери діяльності людини, а виступають інструментами пошуку вірного шляху, що проявилось в посиленні практицизму людської поведінки. Його основними представниками були В. Джеймс, Ф. Шіллер, Е. Кассіпер, Д. Дьюї.